

Res sem ga šel gledat in tudi takoj zvedel, kdo mu je bil odkazal ta prostor.

Huda šola, toda dobra šola. Od tedaj mi pa ne gre več in ne gre tobak. Oče se vedeli, da drugače nič ne opravijo; pa so se poslužili tega zdravila. Šram me je bilo pred njimi in skrival sem se. Danes sem jim pa hvaležen, ko tolikokrat slišim tožiti hude tobakarje: „Kako rad bi se ga odvadil, pa se ga ne morem.“

Ferd. Gregorec.

„Martine, kaj je bilo . . .?“

Priden je sedaj Novakov Martine. Pravijo pa, da nekdanj ni bil. Tovariši ga niso marali v družbo. Po poti iz šole mu je vrgel kdo v obraz kako pikro. Koga drugega bi bilo sram. — Martineta pa ni bilo. Jezilo ga ga je. Skočil je za nagajivcem in če ga je dohitel, nista kar ob kratkem opravila. In če so zvedeli pri Novakovih, so ga tudi kaznovali, potem pa še učitelj v šoli. Pa vse ni nič pomagalo.

Nekaj je pa le . . .

* * *

Pozimi je bilo . . .

Gruče otrok so hitele v šolo. Med zadnjimi je stopal Novakov Martine, prav malomarno in zamišljeno. Prišel je do mosta. Ob mostu je pekel kostanjar svoje blago.

Vse polno otročajev se je gnetlo okrog pečice kostanjarjeve. Komur so dali doma krajcar, ga je tu gotovo zapravil: pet gorkih kostanjev je dobil zanj.

Martine pa ni imel novčiča. Doma mu ga niso dali — pač bi mu bili pa dali radi kaj drugega kakor krajcar.

Dišal mu je pa kostanj. Izmed tovarišev ga mu ni hotel dati nihče. Misliti je jel, kako bi prišel do kostanja.

Manjši in večji šolarji so nastavljali roke proti branjevcu, ki jim je štel kostanje. Krajcarje so mu pa

metali v škatljo, kjer je bilo že polno bakrenega drobiža.

Martine se je neopažen približal škatulji z bakrenim drobižem. V mislih se mu je porodila zlobna namera: nekaj krajcarjev vzamem, pa bom kupil . . . Morda se mi posreči, da bo še za štrukelj.

Prvič je mislil danes krasti. Ker še ni bil vaje, se mu ni posrečilo.

Srce mu je močno bilo, ko je iztezal roko . . . Ko je bil popolnoma pri škatlji, je hitro hotel zagrabiti drobiž, pa roka se mu je zatresla in iz pesti mu je padlo par novčičev . . . Drobiž je zazvenel. Takrat se je pa ozrl kostanjar, in z velikimi očmi so gledali tovariši.

„Martine je tat!“

Prijela ga je težka branjevčeva roka. Trpela so Martinetova ušesa.

Drobiž je Martine vrgel nazaj in hotel je zbežati. Pa ni šlo kar tako.

Ko ga je branjevec kaznoval, postavil ga je pred sošolce in jim dejal:

„Vidite ga tatu!“

Učence je obšel strah, nekatere tudi veselje, ker je bil Martine v pesteh in jim ni mogel nič.

„Čakaj, čakaj . . . Boš videl v šoli — —!“ so mu žugali tovariši, odhajajoči v šolo.

Tedaj je bilo Martinka sram, da ni vedel, kam bi se del. Ko je bil rešen pesti, je izginil s povešeno glavo. Spremljali so ga glasovi tovarišev:

„Le čakaj. — —“

V šolo tisti dan ni šel. — Ves dan je postopal, se skrival. — —

Drugo jutro so ga pripeljali v šolo oče. Ves je bil objokan.

Tovariši — nagajivci so mu jeli očitati:

„Martine, kaj pa je bilo . . .?“

Martine pa je gledal v tla in ni zinil besedice. Gospodu učitelju pa je odgovoril . . .

Prašali so ga: „Martine, boš še kdaj?“

In Martine je dvignil glavo ter odgovoril počasi, z jokajočim glasom:

„Nikdar več, gospod učitelj.“

Se potem so ga vkljub učiteljevi prepovedi dražili nekateri: „Martine, kaj pa je bilo . . . ?“

Pa Martine ni vrgel knjig po tleh in skočil za njimi. Mirno je šel domov, sram ga je bilo in kesal se je svojega greha. — —

Od tedaj pa je Martine ves drugačen. Prej len in poreden, sedaj pa priden in dober.

Gospod učitelj ga imajo zopet radi, še rajši pa dobri tovariši.

Planinov.

V službo.

Bilo je na novega leta dan. Oče Dovjak se je vrnil s svojim štirinajstletnim sinom Nacetom od rane maše. Nista imela daleč do cerkve in vendar sta prišla vsa ivnata domov. Pogrela sta si premrle ude pri topli peči, in kmalu je mati prinesla zajtrk: koruzne žgance z mlekom.

Danes je bilo nenavadno tiho im mirno pri Dovjaku. Oče, mati, Nace in njegova mlajša sestra so jedli pri mizi iz ene sklede. Zajemali so počasi, kakor da bi jim jed ne dišala, dasi so jo imeli drugekrat vsi radi. Tudi na peči, kjer so jedli manjši otroci, ni bilo čuti tistega pregovarjanja in ščebetanja, kakor sicer, četudi jim je šlo bolj v slast, kakor onim pri mizi. Le grlica je grulila v veliki kletki na steni blizu peči, dokler ji ni Nace prinesel drobec žganca. Na vseh obrazih je bilo videti žalost in skrb. Vsi so mislili na eno in isto, vendar ni hotel nihče prvi ziniti besedice o tem, kakor bi se bal, da bi ne napeljal misli drugih in pogovora na to, kar se mora kmalu zgoditi. Vsak si je želel, da bi se prav počasi premikal kazalec na uri, da bi bilo tako vsaj nekoliko več časa, preden odideta oče in Nace.

Danes se je namreč moral Nace posloviti od rodne hiše, od bratcev, sestic in od roditeljev. Iti je imel služiti tja k Bekolju, tri dobre ure hoda od tod. Bila je to njegova prva služba. Težko je šlo pri Dov-